TRAFICOM
Liikenne- ja viestintävirasto

Valvonta-poikkeamat ja niiden juurisyiden tunnistaminen

Antti Kesälahti
3.11.2026

Kuva: Markus Pentikäinen

Esityksen sisältö

Traficomin valvonta

Traficomin valvontahavaintojen luokittelu

Toimenpidesuunnitelma

Poikkeamien juurisyiden selvittäminen

Esimerkki juurisyyn tunnistamisesta

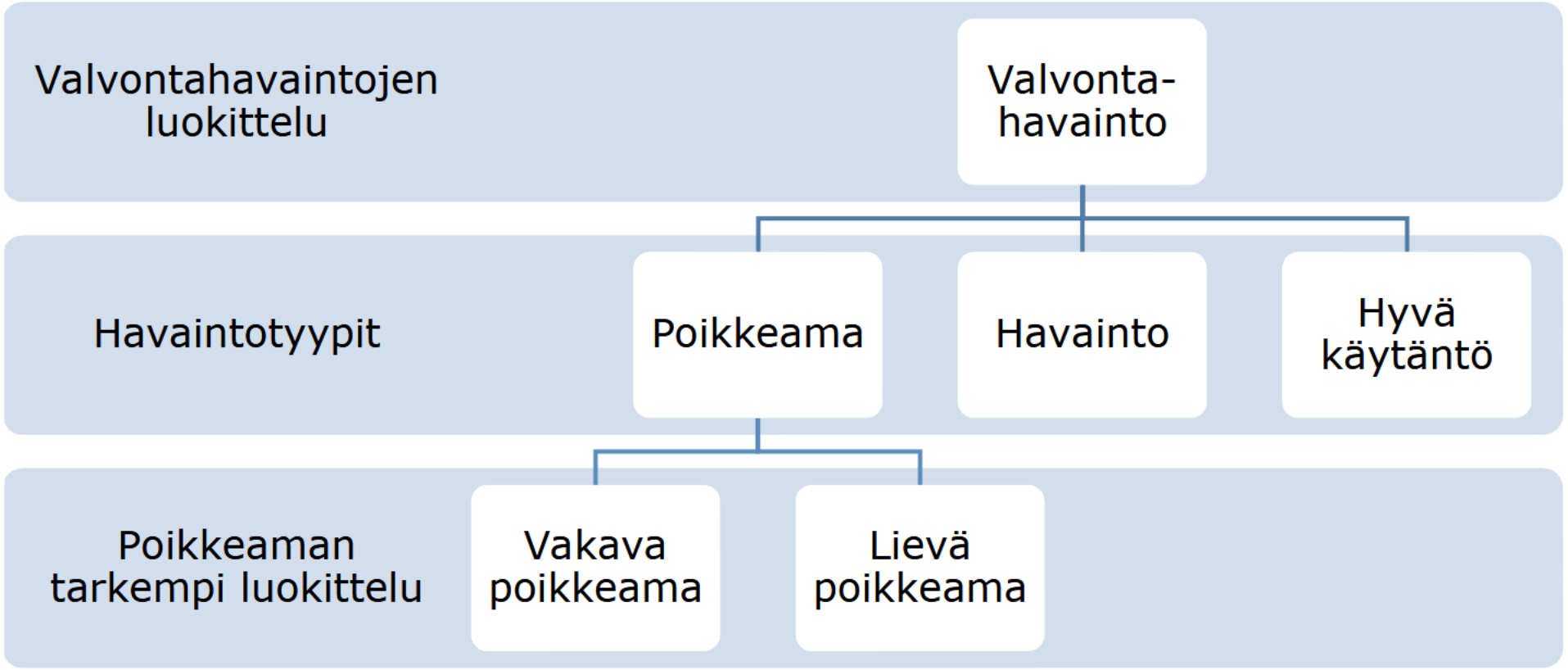
Yhteenveto

Traficomin valvonta

- Traficomin valvonnassa todetut havainnot perustuvat säädöksiin, esim.
  - Turvallisuusjohtamisjärjestelmävaatimukset
  - ECM-järjestelmän vaatimukset
  - Oppilaitosvaatimukset
  - Jne.

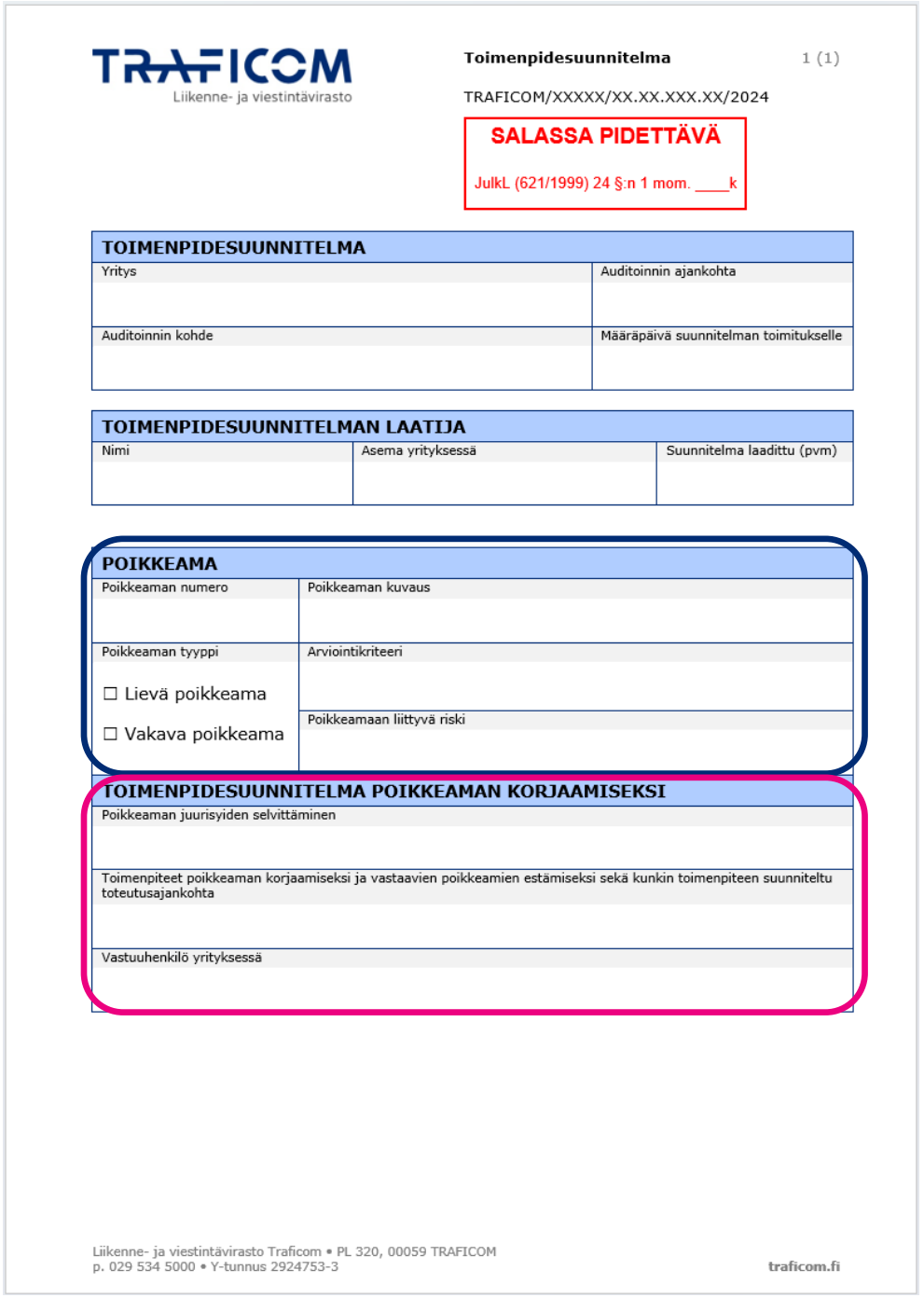
- Valvontaa suoritetaan pääasiassa auditoinneilla ja tarkastuksilla
- Valvontahavainnot luokitellaan ja **poikkeamiin** pyydetään toimittamaan **toimenpidesuunnitelma**

Traficomin valvontahavaintojen luokittelu

Toimenpidesuunnitelma

- Valvonnassa havaituista poikkeamista toimitetaan täytettäväksi toimenpidesuunnitelma
- **Traficom** kuvaa havaitun poikkeaman, mihin arviointikriteeriin se perustuu sekä poikkeamasta aiheutuvan **riskin**
- **Toimijan** tehtäväksi jää arvioida **poikkeaman juurisyyt** ja määritellä poikkeamalle **korjaavat toimenpiteet** sekä **vastuuhenkilö**

TRAFICOM
Liikenne- ja viestintävirasto

Toimenpidesuunnitelma 1 (1)

TRAFICOM/XXXXX/XX.XX.XXX.XX/2024

SALASSA PIDETTÄVÄ

JulkL (621/1999) 24 §:n 1 mom. ____k

TOIMENPIDESUUNNITELMA	
Yritys	Auditoinnin ajankohta
Auditoinnin kohde	Määräpäivä suunnitelman toimitukselle

TOIMENPIDESUUNNITELMAN LAATIJA		
Nimi	Asema yrityksessä	Suunnitelma laadittu (pvm)

POIKKEAMA	
Poikkeaman numero	Poikkeaman kuvaus
Poikkeaman tyyppi ☐ Lievä poikkeama ☐ Vakava poikkeama	Arviointikriteeri Poikkeamaan liittyvä riski

TOIMENPIDESUUNNITELMA POIKKEAMAN KORJAAMISEKSI
Poikkeaman juurisyiden selvittäminen
Toimenpiteet poikkeaman korjaamiseksi ja vastaavien poikkeamien estämiseksi sekä kunkin toimenpiteen suunniteltu toteutusajankohta
Vastuuhenkilö yrityksessä

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom • PL 320, 00059 TRAFICOM
p. 029 534 5000 • Y-tunnus 2924753-3

traficom.fi

Miksi juurisyyt tulisi tunnistaa perusteellisesti?

Ongelma ei poistu, jos poikkeaman juurisyyhyn ei puututa

- Vääriin asioihin puuttumalla tilanne voi myös mennä huonompaan suuntaan

Miten poikkeamien juurisyitä tulisi selvittää?

- Juurisyiden selvittämiseen on lukuisia työkaluja mm. 5xmiksi, kalanruotodiagrammi, vikapuuanalyysi jne.
- Työkaluissa on eroja ja joku työkalu saattaa sopia johonkin poikkeamaan paremmin kuin toinen
- Yleensä paras yhdistelmä on käyttää useampia työkaluja

Pääasia, että analyysissä päästään kiinni oikeisiin asioihin, joilla on merkitystä poikkeaman syntyyn ja ennaltaehkäisyyn

Mitä juurisyiden tunnistamisessa tulee huomioida?

- Keskity faktoihin, ei oletuksiin
- Harva poikkeama on suoraan ihmisen toiminnasta johtuva, vaan taustalla on usein systeeminen syy
- Osallista ihmisiä, joilla on osaamista/kokemusta käsiteltävästä aiheesta
- Arvioi, miksi olemassa olevat menettelyt eivät estäneet tai havainneet puutetta
- Arvioi sekä tekniset, organisatoriset että inhimilliset tekijät

Mitä juurisyiden tunnistamisen jälkeen?

- Juurisyiden tunnistamisen ja analysoinnin jälkeen poikkeamaan tulee kehittää korjaavia toimenpiteitä
- Toimenpiteillä pyritään joko **poistamaan** juurisyy tai **vähentämään sen todennäköisyyttä tai vaikutuksia**
- Toimenpiteille tulee asettaa selkeä aikataulu ja vastuuhenkilö
- Toimenpiteiden toteutusvaiheen jälkeen tulee arvioida toteutuksen vaikutuksia

Esimerkki

- Traficom havaitsee valvonnassaan, että valvottavan organisaation henkilöstön pätevyyksiä on vanhentunut

- Pätevyysrekisterissä todettiin useita vanhentuneita turvallisuuskriittisiä pätevyyksiä. Organisaation menettelyn mukaan pätevyyden voimassaolon seuranta on sekä työntekijän että esihenkilön vastuulla. Organisaatiossa on lisäksi toteutettu sisäisiä auditointeja pätevyyksien hallintaan kohdistuen, mutta puutetta ei ollut tunnistettu.

5 x Miksi

1. Miksi pätevyysrekisterissä oli vanhentuneita pätevyyksiä?

Koska työntekijät eivät olleet uusineet pätevyyksiään ennen niiden voimassaolon päättymistä.

2. Miksi työntekijät eivät olleet uusineet pätevyyksiään ajoissa?

Koska vanhenevista pätevyyksistä ei tullut systemaattista ilmoitusta, eikä esihenkilö ollut seurannut voimassaoloa säännöllisesti.

3. Miksi esihenkilö ei ollut seurannut voimassaoloa säännöllisesti?

Koska käytännön seuranta perustui manuaaliseen tarkasteluun ja esihenkilö oletti työntekijöiden seuraavan omia pätevyyksiään.

4. Miksi seuranta perustui manuaaliseen tarkasteluun ja oletuksiin?

Koska pätevyyksien hallintaprosessissa ei ollut määritelty yhtenäistä valvontamenettelyä, mittareita tai automaattisia hälytyksiä, joilla esihenkilöt olisivat voineet todentaa pätevyyksien tilanteen.

5. Miksi prosessissa ei ollut riittäviä valvontamenettelyjä?

Koska organisaation pätevyyksien hallinnan seurantamenettelyjen vaikuttavuutta ei ollut arvioitu järjestelmällisesti, eikä prosessin toimivuutta ollut varmennettu sisäisissä auditoinneissa käytännön toteutuksen tasolla.

Todennäköinen juurisyy

- Vastuiden jakaminen työntekijöiden ja esihenkilöiden kesken on aiheuttanut epäselvyyttä siitä, kuka viime kädessä vastaa pätevyyksien voimassaolosta tai niiden seurannasta. Organisaation pätevyyksien hallintaprosessin valvonta- ja varmistusmenettelyt olivat riittämättömät. Prosessissa ei ollut käytössä vaikuttavia seurantamenettelyjä, seurantamittareita eikä järjestelmällistä todentamista.

5 x Miksi (sisäinen auditointi)

1. Miksi sisäinen auditointi ei havainnut vanhentuneita pätevyyksiä?

Koska auditoinnissa ei tarkastettu riittävän laajaa otantaa pätevyysrekisteristä.

2. Miksi otanta oli rajallinen?

Koska auditointi keskittyi prosessin kuvaukseen ja vastuumäärittelyihin.

3. Miksi auditointi keskittyi prosessin kuvaukseen?

Koska auditointiohjelma painotti menettelyjen olemassaolon arviointia.

4. Miksi käytännön toteutumista ei arvioitu?

Koska auditointikriteereissä ei ollut vaatimusta todentaa pätevyyksien voimassaoloja rekisteristä.

5. Miksi auditointikriteereissä ei ollut tällaista vaatimusta?

Koska auditointimenetelmän vaikuttavuutta ei ollut kehitetty riskiperusteisesti tunnistamaan prosessin toimivuuden puutteita.

Sisäisiin auditointeihin liittyvä juurisyy

- Sisäisten auditointien toteutus arvioi menettelyjen olemassaoloa, mutta ei riittävästi niiden käytännön toimivuutta ja vaikuttavuutta.

Yhteenveto & suositukset

- Juurisyyn tunnistaminen ja analysointi tulee mennä riittävän syvälle, jotta päästään kiinni niihin asioihin, joilla on oikeasti merkitystä
- Juurisyiden tunnistaminen vaatii aikaa
- Tunnistaminen on hyvä tehdä ryhmässä
- Käytettävien työkalujen on oltava soveltuvia kyseisen poikkeaman juurisyiden analysointiin, työkalujen yhdistely on suotavaa
- Juurisyiden tunnistamisessa tulee ottaa huomioon tekniset, organisatoriset sekä inhimilliset tekijät

Ei etsitä syyllistä, vaan syytä

Kiitos!

Kysyttävää?

